

адаптувати існуючі правові норми до сучасних викликів та забезпечити захист прав людини в умовах цифрової епохи.

Література

- 1.Онишко О. Б. Міжнародний захист прав людини: навч. посібник. Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 540 с.
- 2.Сироїд Т. Л. Міжнародне публічне право. Міжнародний захист прав людини. Видавництво: Право, 2024.
- 3.Robertson, Geoffrey. Crimes Against Humanity: The Struggle for Global Justice. New York: Penguin Books, 2013.
- 4.Robinson, Mary. A Voice for Human Rights. Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 2006.

Линник Вікторія Вадимівна
Науковий керівник – канд. юрид. наук, доц. Топоркова М.М.
Державний біотехнологічний університет

ПРОБЛЕМИ ЗАХИСТУ ПРАВ ДІТЕЙ–СИРИТ ТА ДІТЕЙ, ПОЗБАВЛЕНИХ БАТЬКІВСЬКОГО ПІКЛУВАННЯ

Діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування, представляють одну з найуразливіших груп суспільства, що потребує особливих заходів захисту та комплексної підтримки з боку держави. Відповідно до положень Конвенції ООН про права дитини та національних правових актів, таких як Закон України «Про охорону дитинства», держава має обов'язок забезпечити реалізацію прав дітей, які залишилися без батьківського піклування. Це передбачає створення правових, економічних і соціальних умов для всебічного розвитку таких дітей, їхньої соціальної адаптації, а також психологічної підтримки.

З огляду на важливість цього питання, правове регулювання статусу дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, є ключовим напрямом державної соціальної політики. Йдеться про забезпечення доступу до якісної освіти, медичних послуг, забезпечення житлом та допомоги у підготовці до самостійного життя. Актуальним залишається питання підвищення ефективності механізмів захисту їхніх прав, зокрема шляхом створення умов для їхньої інтеграції в суспільство, удосконалення процедур усиновлення, а також розвитку системи патронатних сімей. Державна політика в цьому напрямі повинна враховувати міжнародний досвід та рекомендації міжнародних організацій щодо зниження інституційної опіки на користь сімейних форм виховання, які довели свою ефективність у забезпеченні емоційної та соціальної стабільності дітей.

Незважаючи на існування законодавчих гарантій, захист прав дітей-сиріт стикається з низкою проблем.

По-перше, недостатнє фінансування та обмежена державна підтримка прийомних сімей і дитячих будинків сімейного типу в Україні значно обмежують їхню спроможність забезпечувати дітям-сиротам і дітям, позбавленим батьківського піклування, належні умови для розвитку. Внаслідок цього прийомні батьки часто стикаються з браком коштів для забезпечення базових потреб дітей, таких як якісне харчування, одяг, медичне обслуговування та належні освітні можливості. Крім того, низький рівень фінансування позначається на обмеженому доступі до спеціалізованої допомоги, зокрема психологічної підтримки, яка є важливою для дітей, що пережили травматичні події втрати сім'ї.

Дитячі будинки сімейного типу, які виконують функцію альтернативних форм сімейного виховання, також зазнають фінансових труднощів, що впливає на якість соціально-педагогічних і реабілітаційних послуг. Відсутність стабільного фінансування не тільки ускладнює створення умов, наближених до сімейних, але й стримує подальше впровадження сучасних підходів до виховання дітей у таких установах.

Для вирішення цих проблем необхідні комплексні заходи з боку держави, що передбачають збільшення фінансування на рівні місцевих та державних бюджетів, а також залучення міжнародної допомоги. Додатково варто розвивати програми, спрямовані на підвищення кваліфікації прийомних батьків та вихователів, що забезпечить дітям-сиротам більш якісний та безпечний догляд.

По-друге, нестача інституційної підтримки та кваліфікованих спеціалістів, особливо у сфері психологічної підтримки, суттєво ускладнює процес реабілітації та соціалізації дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування. Багато установ, що працюють у сфері захисту дитячих прав, не забезпечені достатньою кількістю фахівців з психології, педагогіки та соціальної роботи, що необхідні для ефективного догляду та підтримки таких дітей. Часто навантаження на існуючих спеціалістів є надмірним, що знижує ефективність надання індивідуальної допомоги кожній дитині.

Брак кваліфікованих психологів є особливо проблемним через те, що діти-сироти часто мають складні емоційні переживання, травми, пов'язані з втратою родини, соціальною ізоляцією, а також зловживанням та жорстоким поведінням у минулому. Без професійної психологічної допомоги багато з них не можуть належним чином адаптуватися до нових умов і повернутися до нормального соціального життя. У такій ситуації підвищується ризик виникнення поведінкових порушень, депресії, а також труднощів у навчанні та соціалізації.

Для вирішення проблеми нестачі кадрів необхідно збільшити фінансування навчальних програм, які б готували фахівців у цій сфері. Додатково слід стимулювати професійний розвиток уже працюючих працівників шляхом забезпечення тренінгів, сертифікацій та підвищення заробітної плати. Важливим аспектом також є налагодження співпраці з громадськими організаціями та міжнародними фондами, які могли б надавати підтримку в наданні послуг з психологічної реабілітації для дітей-сиріт.

Запровадження програм із залучення волонтерів-психологів і соціальних працівників також могло б зменшити навантаження на постійний персонал, а створення інтегрованої системи супроводу дітей у державних та громадських інституціях підвищить якість допомоги.

По-третє, Низький рівень підготовки дітей-сиріт до самостійного життя є значною проблемою, яка обумовлюється недостатньо розвиненими соціальними програмами, спрямованими на підготовку до реалій дорослого життя. В багатьох випадках ці діти не отримують належних навичок у таких критичних аспектах, як самостійне прийняття рішень, планування особистого бюджету, управління власними ресурсами та побудова кар'єри. Як наслідок, вони стикаються з труднощами в працевлаштуванні, взаємодії з іншими людьми, забезпеченні себе житлом і адаптації до вимог суспільства.

Однією з причин є те, що нинішні навчальні програми в інтернатах або дитячих будинках, як правило, фокусуються на загальних освітніх дисциплінах і мало часу приділяють практичному життю, такому як навички домоведення, фінансова грамотність, побудова здорових стосунків і самостійне прийняття рішень. Діти-сироти часто не отримують належної підтримки в здобутті професійних навичок, які могли б допомогти їм бути конкурентоспроможними на ринку праці, що обмежує їхні можливості досягти фінансової стабільності.

Крім цього, відсутність наставництва після виходу з дитячих закладів також є серйозним бар'єром, оскільки навіть мінімальна адаптація до дорослого життя вимагає підтримки від кваліфікованих спеціалістів. Ефективне вирішення цієї проблеми включає розробку і впровадження комплексних програм з підготовки до самостійного життя, що включають психологічну підтримку, консультації, навчання фінансовій та правовій грамотності, а також курси з кар'єрного розвитку. Додатково важливо створити системи наставництва, де кожна дитина-сирота матиме можливість консультуватися з професіоналом, який допомагатиме їй адаптуватися до нових умов, що забезпечить більш ефективну інтеграцію у суспільство та зменшить ризик соціальної ізоляції.

Отже, захист прав дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, є однією з головних задач соціальної політики України. Попри значний прогрес у сфері правового

регулювання, все ще залишаються проблеми, які потребують подальшого вдосконалення. Забезпечення належного фінансування, розвиток соціальних програм адаптації та підвищення кваліфікації спеціалістів є пріоритетними напрямками, які дозволять поліпшити якість захисту дітей-сиріт, сприятимуть їх повноцінному розвитку та інтеграції в суспільство.

Література

1. Грабовська Г.М., Лисюк А.М. Захист прав дітей-сиріт та дітей позбавлених батьківського піклування під час військових дій. URL: <https://app-journal.in.ua/wp-content/uploads/2023/05/15.pdf>
2. Конвенція ООН про права дитини від 20 листопада 1989 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021#Text
3. Про охорону дитинства: Закон України від 26 квітня 2001 № 2402-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2402-14#Text>

Майорова Тетяна Іванівна

Науковий керівник – канд. філос. наук, доц. Варипасєв О.М.

Державний біотехнологічний університет

ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ В УМОВАХ ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ

Захист прав людини в умовах збройного конфлікту є надзвичайно важливою та складною темою, яка потребує комплексного аналізу та осмислення. Конфлікт не лише призводить до фізичного знищення, але часто супроводжується масовими порушеннями прав людини, що може мати довгострокові наслідки для суспільства та окремих людей.

Основою захисту прав людини під час збройних конфліктів є міжнародне гуманітарне право (МГП). Ця сукупність норм, закріплена в Женевських конвенціях, спрямована на забезпечення гуманності навіть у найважчих умовах. Зокрема, міжнародне гуманітарне право забороняє напади на цивільне населення, використання забороненої зброї, такої як хімічна чи біологічна зброя, а також встановлює правила щодо поводження з військовополоненими та пораненими. Однак на практиці ці норми часто ігноруються, що не тільки порушує міжнародне право, але й може призвести до катастрофічних гуманітарних наслідків. Міжнародні організації, такі як ООН і Міжнародний комітет Червоного Хреста, відіграють важливу роль у моніторингу ситуації та наданні допомоги постраждалим. Організація Об'єднаних Націй, зокрема, регулярно розслідує порушення прав людини та направляє місії в зони конфлікту для оцінки ситуації. Важливим прикладом є робота Спеціальної комісії Організації Об'єднаних Націй, яка задокументувала злочини, скоєні під час сирійського конфлікту, включно з заявами про використання хімічної зброї.

Захист цивільного населення є одним із ключових аспектів міжнародного гуманітарного права. Однак під час війни цілями часто стають мирні жителі. Наприклад, під час конфлікту в Ємені блокада гуманітарних поставок призвела до жахливої гуманітарної катастрофи, коли мільйони людей не мали доступу до їжі, води та медичної допомоги. За даними ООН, понад 24 мільйони жителів Ємену потребують гуманітарної допомоги.

Особливої уваги заслуговує питання військових злочинів. Порушення міжнародного гуманітарного права, такі як вбивства мирних жителів, тортури, насильство над жінками та дітьми, мають бути належним чином розслідувані. Міжнародний кримінальний суд (МКС) виконує цю функцію, притягаючи до відповідальності винних у найтяжчих злочинах. Наприклад, влітку 2021 року Міжнародний кримінальний суд почав розслідувати злочини, скоєні в Палестині під час конфлікту між Ізраїлем і ХАМАС. Цей процес важливий, оскільки демонструє відданість міжнародної спільноти боротися з безкарністю.

Особливу увагу слід приділяти захисту жінок і дітей під час збройних конфліктів. Жінки часто стають жертвами сексуального насильства, яке використовується як зброя війни. Наприклад, під час конфлікту 1994 року в Руанді сотні тисяч жінок стали жертвами масового